

Provana

Deze familie van bankiers, goud- en zilversmeden komt oorspronkelijk via Harlingen en Workum in Staveren. De oudste gegevens van deze familie dateren van 1600. Familieleden vestigden zich rond 1680 in Staveren en krijgen daar nageslacht. Vermoedelijk waren zij van oorsprong Italianen. De "via Provano" komt voor in de buurt van de stad Turijn.

De familienaam Provana komt in 1811 niet meer voor. Voordat we naar Staveren gaan bespreken we eerst enkele vondsten die de herkomst van de familie lijken te bevestigen.

Op internet vinden we in ieder geval de volgende interessante verwijzingen:

- 1) Notizie sulla famiglia Provano, Carignano, Stultifera Navis giugno van Paolo Castagno uit 2002. Op het voorblad staat een wapen dat hiernaast is afgebeeld.
- 2) L. Berberis, Il conto Orazio Provana uit 1928.
- 3) http://de.wikipedia.org/wiki/Meister_des_Provana-Grabmals
- 4) <http://biznes.pwn.pl/haslo/3962940/provana-prospero.html>
- 5) <http://www.dziejekrakowa.pl/biogramy/index.php?id=2273>
- 6) [http://www.treccani.it/enciclopedia/sebastiano-montelupi_\(Dizionario-Biografico\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/sebastiano-montelupi_(Dizionario-Biografico)) (Biografisch Woordenboek van de Italianen - Volume 76 2012)
- 7) <http://katalog.muzeum.krakow.pl/pl/work/MNK-III-Ksszkrys-2091-Figura-Prospera-Provano-z-nagrobk>
- 8) http://www.podroza.hotel.com.pl/rose_en/HISTORY

In de eerste boeken wordt o.a de Italiaanse ambassadeur met de naam **Orazio Provana** vermeldt: ambasciatore sabando (1630-1697).

De bank van lening ("lommerd") die leden van de familie in Friesland bezaten kan ook gezien worden als verwijzing naar de streek van herkomst: Lombardije.

De volgende tekst is overgenomen van Wikipedia.

De Lombarden speelden in de Middeleeuwen een belangrijke rol in de ontwikkeling van het bankwezen. Deze Noord-Italiaanse geldwisselaars verspreidden zich vanaf de 12e eeuw over West-Europa, toen de handel tussen de steden in de Nederlanden enerzijds en Italië anderzijds goed op dreef kwam. Vooral via de jaarmarkten in het tussengebied, de Champagne, reisden ze mee met de handelaars en zakenlieden die van jaarmarkt naar jaarmarkt trokken. Samen met de Joden, die wegens het kerkelijk renteverbod ook op deze geldmarkten actief waren, speelden ze een rol als kredietverleners. Hun kraam, een tafel met weegschaal en zakken met munten, ligt ook aan de oorsprong van onze benaming "bank", afkomstig van het Italiaanse woord "banco" of "banca" voor "tafel". Lombarden werden aanvankelijk ook "*cawarsini*", "*coarsini*", "*coarcini*" genoemd. De verklaringen voor die term zijn uiteenlopend. Meestal wordt deze term in verband gebracht met de Franse stad Cahors, geboorteplaats van paus Johannes XXII, die tijdens de vestiging van de pauselijke zetel in Avignon, de vergunningen voor het tafel houden aan zijn streekgenoten zou hebben verleend. De benaming brengt men echter ook in verband met de stad Cavour in Piëmont. Veel lombarden, genoemd naar de streek Lombardije, waren in feite Piëmontezen. Een andere verklaring brengt de naam in verband met de familienaam van een van de eerste van deze Italiaanse handelaars.

De laatste internetbronnen leveren het volgende op:

In Krakau, een van de grootste steden van Polen, bevindt zich in de Dominicaanse kerk het monumentale graf van ene **Prosper Provana** uit 1584.

Dit graf werd door een niet met naam bekende Italiaans meester beeldhouwer in late Renaissance-stijl gemaakt. Er bevinden zich meerdere monumenten in de kerken van

Krakau maar dit beeld onderscheidt zich door een hoog artistiek vakmanschap. De invloed van de Italiaanse beeldhouwkunst, bijvoorbeeld van Venetië, is herkenbaar evenals die van de School van Fontainebleau in de regio Parijs. De grafmonumenten van deze meester worden beschouwd als meesterwerken van de Renaissance beeldhouwkunst ten noorden van de Alpen bij de overgang naar de Barok.

Provana was een bankier en zakenman in Krakau en afkomstig van Italië. Hij had van de Poolse koning Sigismund Augustus II op 17 oktober 1558 opdracht gekregen om een postdienst tussen Venetië en Krakau op te zetten en te leiden. Hij ontving 1.500 thalers per jaar van het hof om zijn opdracht uit te voeren. Hij centraliseerde alle particuliere postdiensten. Koninklijke post was gratis, andere niet.

Over de werking van het Koninklijke Postdienst is het volgende bekend:

Zoals we hierboven al zagen is de dienst opgericht door Sigismund I, na de dood van Bona Sforza, om zaken en geschillen met betrekking tot maternale erfenis te volgen. De dienst werd in eerste instantie gegeven aan "**Piemonte Provana Prospero**" (1558), op dat moment hoofd van de keizerlijke post in Tirol.

De postdienst omvatte twee trajecten via Vilnius en Wenen naar Venetië. De ene route tussen Krakau en Venetië duurde 10 dagen, de route via Vilnius 3 weken.

Prosper Provano zou in de jaren 30 van de 16e eeuw zijn geboren in het Italiaanse Piëmonte als zoon van Nicolo, heer van Sabionne, broer van Trojan. Om religieuze overtuigingen had hij zijn land verlaten en vertrok naar Krakow, destijds een basis voor diverse religieuze stromingen, waar hij in dienst trad bij het hof van Koningin Bona. Daar trouwde hij met **Elizabeth van Moniwidow Jerzykiewiczowna**. Zijn huisbibliotheek stond bekend om de verzameling religieuze werken.

Als koopman in wijn en textiel, bankier (1558-1562), organisator en directeur van het Koninklijk postagentschap Krakau-Venetië (via Wenen en Graz) (1577-1580), pachter en beheerder van zoutmijnen in Krakau en aandeelhouder van de toonaangevende mijnbouw in Wieliczka en Brewing in Stężyca en Bydgoszcz, werd hij schatrijk.

Het tegenwoordige continentale hotel-restaurant Pod Roza in Krakau is gevestigd in de oude binnenplaats van de renaissance "paleis" van **Prosper Provano**. Boven de hoofdingang staat in de fries een tekst in het Latijn uit 1550 (zie foto) die ongeveer betekent: 'moge dit huis ten eeuwigden dage blijven, tot de mier de zee drinkt en de schildpad de hele wereld ziet'.

Provana overleed vóór september 1584.

Zijn monumentale graf in de Sint Nicolaas Kapel is 6 meter hoog en 4 meter breed, gemaakt van rood marmer en albast. Het kan worden beschouwd als een uitbeelding van het economische succes van de niet-adellijke **Prospero** na zijn dood.

En nu gaan we terug naar Friesland.

Met de dtb's van Tresoar kan de volgende beknopte genealogie samengesteld worden.

I. **Horatio Provana**, lombardhouder te Harlingen (1600), tr. vóór 1600 **Catalina Chalichetes**.

Zijn zoon:

David, volgt [II](#).

www.kleinekerstraat.nl bewoners Harlingen: Gerrijt Bruijn verkocht op 19 januari 1600 de woning met tuin aan Horatio Provana en Catalina Chalichetes. Provana vestigde zich in de Hofstraat als Lombardhouder. Tot 1611 was het pandjeshuis daar gevestigd, toen verhuisde het naar de huidige Lombardstraat. Zie verder Botte Broers Buwema. Bron: Harlinger Courant dd 11 nov 1983/S. Wobma;

II. **David Provana**, geb. omstr. 1600 (geschat), tafelhouder te Workum (1634), tr. (1) vóór 1620 **Lysbet Popkes**, tr. (2) Bolsward 2 juli 1626 (*David, weduwnaar afkomstig van Harlingen*) **Tiamke Joannis**, afkomstig van Bolsward.

Auth. Workum 13.91 (1630-1670) inv. fol. 33 d.d. 25-7-1634: vader: Jacob Epes Algera. Curator: David Provana, tafelhouder binnen Workum. Weeskinderen: Augustinus Jacobszn 23 en Geertien 15 jr (curator bonorum).

Idem fol. 49 d.d. 22.10.1636: genoemd als Curator.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Horatius Provana**, ged. Harlingen 27 okt. 1620, volgt [IIIa](#).
2. **Joannes Provane**, ged. Bolsward 5 mei 1622.

Uit het tweede huwelijk:

3. **Lijsbeth Provani**, ged. Bolsward 8 juli 1627, tr. Stavoren 22 febr. 1680 (*zij als Lysbetie Provanae, afkomstig van Stavoren*) **Michgel Michgels**, afkomstig van Stavoren.
4. **Joannes Provane**, ged. Bolsward 9 aug. 1629, volgt [IIIb](#).
5. **Jacob Davids**, verm. geb. Workum omstr. 1630, volgt [IIIc](#).

IIIa. **Horatius Provana**, ged. Harlingen 27 okt. 1620 (*als zoon van David Pronanua*), goudsmid (1661), tr. **N.N.**

Uit dit huwelijk:

1. **Feyk Horatius Provana**, (doop niet gevonden), tr. (1) Workum 8 sept. 1678 **Aallert Creynis (Straak)**, ged. Stavoren 1 jan. 1654, tr. (2) 11 maart 1708 (*gerecht, 3^e proclamatie, hij weduwnaar en nu met de familienaam Straak*) Bolsward, Harlingen (bevestigd) 18 maart 1708 **Fettie Fettijs de Vries**.

Verzameling Van Breughel:

19 Octrooi door de Magistraat van Bolsward verleend aan Allert Krynes Straak en Fijke Horatius Provana, echtgenoten te Stavoren, tot het houden van een bank van lening te Bolsward voor de tijd van 15 jaren, 5 juli 1694. -Met verlengingen van het octrooi telkens voor 15 jaren; 1e voor Fettje Fettijs de Vries en zijn echtgenote Fijke Horatius Provana, eerder weduwe van Allert Krynes Straak, 7 november 1708 en 2e voor Fycke Horatius Provana, weduwe van Fettje de Vries voor de ene helft en Jelle Davidts Provana en Anna Maria Acronius, echtgenoten voor de andere helft, 9 februari 1724.

Auth. Stav. 16-6-1670 (fol.7): Alert Crynes, in't 17e jaar, zn.v. Cryne Jans en Bauke Ariens, beide overl. Curatoren ten behoeve van scheiding tussen erfgenamen over Alert en Tryn Crynes, zijn zuster is Michel Michels, burger te Stavoren en Sicke (Lickle?) Pytters de Oude, burgemeester en burger te Stavoren.

2. **Davidt Provana**, ged. Workum 1 mei 1661 (zoon van Oratius Prowana, goudsmid).
3. **Tiamke Provana**, ged. Workum 22 nov. 1663, (*zoon van Oratius Prouwana, goudsmit*), overl. omstr. 1694, tr. Stavoren 21 jan. 1685 **Wouter Jenkes Jonkman**, ged. Stavoren 1 juni 1662, stadsbode (1709),

old burgemeester (1727), wagenaar (1715), stadsbouwmeester (1725), zn. van Jencke Eijtes en Berber Wouters; hij tr. (2) 14 jan. 1694 Jeltien Jouckes, tr. (3) Stavoren 6 jan. 1709 Claasjen Fettjes en tr. (4) Stavoren 21 sept. 1710 Geertien Jenckes.

4. **David Provana**, ged. Workum 21 nov. 1669 (zoon van Oratius Provana, goudsmid), volgt [IV](#).

IIIb. **Joannes Davids Provane**, ged. Bolsward 5 mei 1622, mr. Goud- en zilversmid, tr. (1) **N.N.**, o.tr. (2) Workum 15 sept. 1660, **Trijntje Fransens de Ringh** afkomstig van Leeuwarden, tr.(3) 27-7-1667 Workum, **Frouck Hanses Raquet** afkomstig van Workum.

Uit zijn eerste relatie:

1. **Tjamke Provana**, ged. Workum 1658 (zonder nadere datum).

Uit zijn tweede huwelijk:

2. **Frans Provana**, ged. Workum 14 juli 1661.
3. **Tjamke Provana**, ged. Workum 16 juli 1662.
4. **David Provana**, ged. Workum 2 febr. 1666.

Uit zijn derde huwelijk:

5. **Geertruid Provana**, ged. Workum 26 april 1668.

IIIc. **Jacob Davids Provana**, verm. geb. Workum omstr. 1630, o. tr. Dokkum 20 juli 1655 **Maycke Sanders**, afk. van Dokkum.

Burgerboek Dokkum: Jacob Provana, 27 september 1659.

Uit dit huwelijk:

Trijntje Jacobs Prowaens, ged. Dokkum 28 april 1661, tr. Dokkum 1 apr. 1683 (*Trijntje Jacobs zij is Provana*) **Sierck Luitjens**, afk. van Dokkum.

IV. **David Horatius Provana**, ged. Workum 21 nov. 1669, tafelmeester (1694), commissaris van het gerecht van Stavoren (1710), (old) burgemeester van Stavoren (v.a. 1718), rentmeester (1714), diaken (1697), kerkeraad (1702, 1707, 1718), tr. Stavoren 2 febr. 1760 **Pyttertjen Jelles**.

O.A.Stav, inv. 199 arch.70-01: David Provana, tafelmeester van Staveren, vergunning tot houden van bank van lening 1694 met verlengingen tot 1731.

Auth. Stav. d.d. 10-1-1694: Allert Creynis en David Profana, beiden ooms, benoemd tot curatoren over Oratius Wouters Jonckman, zoon van Wouter Jenckes Jongman, wegens scheiding van het moederlijk goed. Op verzoek van de vader. Na de scheiding worden de curatoren op 16 jan 1694 weer door hem van hun curatele taak ontslagen.

Lidm.herv.Stav: David Provana: diaken 1-11-1697, kerkeraad en diaken 6-11-1702, kerkeraad en ouderling 7-11-1707, kerkeraad en oud burgemeester 30-10-1718.

Auth. Stav. d.d. 2-5-1721: David Profana, oud burgemeester en rentmeester te Staveren, curator over persoon en goederen van Femtien Domsma.

Auth. Stav. d.d. 5-2-1722: David Provana, oud burgemeester, curator over Johannes Wiljouw, weduwe van Theodorus Domsma te Staveren. Conform intercit van het Hof d.d. 20 jan 1722.

Uit dit huwelijk:

1. **Horatius Provana**, ged. Stavoren 17 juli 1692 (*zoon van David Provana*).
2. **Fetje Davids**, ged. Stavoren 27 aug. 1693 (*als Fettien Daevyts*).
3. **Horatius Davids**, ged. Stavoren 9 dec. 1694 (*als Horasius Davits*).
4. **Tettjen Davidts**, ged. Stavoren 1 jan. 1697 (*als Tettien Davidts*).
5. **Jelle Davids**, ged. Stavoren 20 febr. 1698 (*als Jelle Davids*).
6. **Jelle Davids Provana**, ged. Stavoren 2 juli 1699, tr. Bolsward 14 juli 1722 **Anna Maria Acronius a Buma**. Uit dit huwelijk een zoon **David**, geb. Bolsward 27 juni 1723, ged. Bolsward 29 juni 1723.
Burgerboek Bolsward, Jelle Davits Provana van Staveren, d.d. 14 augustus 1724.
7. **Jacob Davids Provana**, ged. Stavoren 15 sept. 1700.
8. **Tettjen Davids Provana**, ged. Stavoren 12 maart 1702, tr. Stavoren 25 okt. 1722 **Wiebe Durks Domsma**, ged. Stavoren 22 sept. 1700, zn. van Theodorus Dirckx Domsma en Johanna Wiljouw.